

EESTI ETENDUSKUNSTIDE ARENGUKAVA

AASTATEKS 2013-2020

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

Sisukord

Sissejuhatus	2
Missioon	3
Visioon	3
Väärtused.....	3
Kajastus teistes arengukavades	3
Hetkeolukord	6
Eesmärgid ja tegevused	9
Lisa 1: Teatristatistika koondtabelid 2004–2011	14
Lisa 2: Tegevuskava 2013.....	16
Lisa 3: Aruengukava aruteludel osalejad	17
Kasutatud kirjandus.....	19

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

Sissejuhatus

Eesti etenduskunstide arengukava aastateks 2013–2020 on koostatud etendusasutuste ja valdkonna eestkosteorganisatsioonide arengukavade ning avalike arutelude põhjal. Käesolev dokument koondab teatri- ja tantsuvaldkonnas tegutsevate institutsioonide ja loovisikute eesmärgid strateegiaks, mis on juhiseks nii valdkonnas tegutsejatele kui avalikule sektorile. Arengukavaga kaasneb iga-aastane tegevuskava, mille koostamise ja täitmise eest vastutavad Eesti Etendusasutuste Liit, Eesti Teatriliit, Eesti Teatri Agentuur ja EV Kultuuriministeerium.

Arengukava kui strateegilise töödokumendi on allkirjastanud Eesti Teatriliit, Eesti Etendusasutuste Liit ja EV Kultuuriministeerium.

/Allkirjad/

Missioon

Etenduskunste valdkonna valikud tehakse loovisikute, institutsioonide, eestkosteorganisatsioonide ja avaliku sektori koostöös ning nende aluseks on põhiseaduslik eesmärk tagada eesti keele ja kultuuri säilimine, vajadus tagada valdkonnas tegutsejate loomevabadus ning publiku ootustele vastamine.

Visioon

Eesti etenduskunste maastik on kunstiliselt ja institutsionaalselt mitmekesine, pakkudes kõrgetasemelisi ja kvaliteetseid kultuurielamusi ning võimaldades avaliku ja erasektori koostööd. Kultuuri- ja hariduspoliitika tagab eesti kultuuri elujõulisuse, mitmekesisuse ja professionaalsuse. Saavutatud on oma- ja maailmakultuuri dünaamiline tasakaal.

Väärtused

Hästitoimivad ja arenguvõimelised etendus- ja haridusasutused ning eestkosteorganisatsioonid tagavad etenduskunste valdkonna ELUJÕULISUSE.

Omandivormide, repertuaari ja koostöövormide varieeruvus tagab etenduskunste valdkonna MITMEKESISUSE.

Etenduskunste erialade traditsioon ja kutselised institutsioonid tagavad etenduskunste valdkonna PROFESSIONAALSUSE.

Eneseteostusvõimalused tagavad kõigile loojatele LOOMEVABADUSE.

Kajastus teistes arengukavades

1. Erakonna Isamaa ja Res Publica Liit ning Eesti Reformierakonna valitsusliidu programm aastateks 2011-2014:

Olemasoleva ja toimiva kultuuriraamistiku hoidmine, traditsioonide ja pärandi säilitamine, uue ja avarama pilguga tulevikku vaatamine ning töö noortega on järgnevate aastate kultuuripoliitika olulisemad suunad. Valitsusliit seisab võrdsete võimaluste loomise eest ning tunnustab kõiki Eestis toimivaid kultuuriloojaid ja vahendajaid, sealhulgas omandi- ja organisatsioonilisest vormist sõltumata.

Professionaalse- ja harrastuskultuuri elujõulisuse tagamiseks kogu Eestis lähtub Valitsusliit järgmistest põhimõtetest:

- Riigitoetuste suunamine ennekõike professionaalseks loometegevuseks:
  - a. Kultuurkapitali aluspõhimõtteid ei muudeta. Eelarvevõimaluste tekkel suurendame professionaalse loomingu ergutamiseks mõeldud toetusi;
  - b. võtame suuna sellele, et riigiasutuste tegelikud väljaminekud oleksid finantseeritud riigieelarvest ja Kultuurkapitali vahendid läheksid ennekõike loovisikutele ja erakollektiividele projekti- ja loomingu toetusteks;
  - c. analüüsime võimalust toetada jätkuvaid kultuuriprojekte pikemaajalise toetuskava alusel;

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

d. kaalume võimalust muuta loovisikute seadust selleks, et lahendada vabakutselistele tunnustatud loovisikutele ravikindlustusega seotud probleem.

- Kultuurile mõeldud rahaeraldiste, sealhulgas Euroopa Liidu toetuste suurendamine - seisame selle eest, et EL järgmise finantsperspektiivi rahastamiskavades ja piiriülese koostöö programmides oleks kultuurivaldkonnal ja loomemajandusel senisest suurem osakaal.
- Kaasamine, koostöö väärtustamine loome- ja erialaliitude ning valdkondlike keskustega - riik peab eriala- ja loomeliite olulisteks partneriteks kultuuripoliitika kujundamisel, loome toimivad koostöövormid valdkondade esindajate kaasamiseks. Väärtustame valdkondlike keskuste panust Eesti kultuuri arendamisse.
- Kultuuri kättesaadavuse parandamine - parandame professionaalse kunsti (kino, teater, kujutav kunst jms) kättesaadavust väikelinnades ja asulates.
- Eesti rahvale oluliste kultuuriehitiste püstitamine - jätkame ettevalmistusi Rahvusoper Estoniale uue maja ehitamiseks.
- Kultuurihariduse suurem sidumine üldharidusega - jätkame koolide varustamist muusikariistadega.
- Autoriõiguste ja intellektuaalse omandi kaitsmine - tagame intellektuaalse omandi igakülgse kaitse, viies seadusandluse vastavusse digiajastu nõuetega. Kaasajastame Autoriõiguse seaduse ning reguleerime puudulikult kaitstud valdkonnad.

2. Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21“ - Eesti olukord 30 aasta perspektiivis (heaks kiidetud Riigikogus 14. septembril 2005. aastal):

- Eesti jätkusuutliku arengu nurgakiviks on eesti rahvuse ja eesti kultuuri jätkusuutlikkus, seda postuleeriv arengueesmärk on fundamentaalse tähendusega, eestluse püsimine on Eesti arengueesmärkide seas esimesel kohal.
- Eesti kultuuri kasutatavus rahvusvahelises suhtluses ja tõlgitavus teistesse keeltesse ja koodidesse.
- Kultuuri suurem uuenemisevõime, mille abil eesti kultuur integreeritakse kaasaegsesse tehnoloogilisse tsivilisatsiooni.
- Ressursside puudumine eestikeelse kultuurivaramu talletamiseks ja kättesaadavuse taganemiseks võib kaasa tuua suure osa kultuurimälu kadumise ja kultuuri järjepidevuse katkemise.
- Institutsionaalne areng ja riigi ning erasektori koostöö.
- Kolmas sektor osaleb võrdväärse partnerina nii poliitiliste otsustuste kujundamisel kui mitmete (sotsiaalse suunitlusega) teenuste pakkumisel.

3. Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ (kinnitatud Vabariigi Valitsuse poolt 28.04.2011):

- Hariduse ja sidusa ühiskonna laiema valdkonna all keskendub valitsuse poliitika tööturu toimimise teemadele, sh kõikide ühiskonnagruppide aktiivsele kaasamisele ühiskonnas ja kvalifitseeritud tööjõu pakkumisele ning hariduse kvaliteedile ja kättesaadavusele kõigil haridustasemetel.
- Haridussüsteemi kvaliteedi parandamine ning kohandumine demograafiliste muutustega.
- Oluline on arvestada uusimmigrantide rahvuste ja kultuurilise mitmekesisuse suurenemisega.
- Loomemajanduse, IKT ja teiste võtmetehnoloogiate potentsiaali laiem kasutamine teiste sektorite lisandväärtuse tõstmisel.

4. Eesti Kultuurkapitali arengusuunad aastateks 2012-2015:

- Soodustatakse pikemaajaliste stipendiumide väljaandmist ja saavutatakse selgus stipendiumi määratluses, et eristada neid üheselt töötasudest;
- Prioriteetide juures arvestatakse vajadusega toetada järelkasvuprojekte, valdkonna uuringuid ja rahvusvahelistumist;

- Saavutatakse selgus Kulka ja kultuuriministeeriumi ülesannete jaotumise vahel. Hetkel rahastatakse Kulkast mitmeid riigiasutuste põhitegevusega seotud projekte ja kaetakse riiklikult oluliste kolmanda sektori organisatsioonide tegevuskulusid, mis võiks olla riigi ülesanne.

5. Kultuuriministeeriumi strateegiline arengukava 2013-2016:

Tugevused:

- Oluliseks suunaks on teatrite juriidilise vormi ühtlustamine, mille tulemusena on viis teatrit kaheksast tänaseks juba muudetud riigi poolt asutatud sihtasutusteks, töökava järgi alustavad 2013 SA-na kaks asutust ning 2014 üks. Toimimine sihtasutusena annab teatrile võimaluse sobivamaks tegevusraamistikuks nii töökorralduse kui ka finantstegevuse kavandamisel.
- Aastal 2010 hoogustus jõudsalt ka teatrivaldkonna loomemajanduse suund, mille olulisemaks saavutuseks on Eesti Teatri Agentuurile antud EAS-i toetus valdkondliku arenduskeskuse ja ekspordiga seotud tegevuste elluviimiseks.
- Teatri valdkonnas on viimase aasta jooksul juurde tekkinud mitmeid kunstilisi algatusi ja uusi vabatruppe, mis toob teatrivaldkonda senisest rohkem mitmekülgset ja konkurentsi.
- Edukalt toimib programm "Teater maale", mille eesmärk on parandada ja edendada professionaalse teatrikunsti kättesaadavust Eesti maapiirkondade elanikkonnale.

Probleemid ja arenguvajadused:

- Võrreldes 2008. aasta tasemega on toimunud riigieelarvest eraldatud tegevustoetuse oluline vähenemine (kuni 25%). Avaliku sektori tegevustoetuse vähenemine on toonud asutustele kaasa suurema sõltuvuse omatuludest. Lavastuste ja etenduste arvu püsimine samal tasemel on tingitud publiku jätkuvast huvist teatri vastu, teisalt aga teatrite soovimatusest muuta seniseid toimimisharjumusi. Lisaks mõjutab omatulu teenimise surve suurenemine ka kunstilisi prioriteete.
- Suurenenud on risk, et teatritest lahkuvad võimekad ning kõrge kvalifikatsiooniga professionaalid, kuna asutused ei suuda pakkuda konkurentsivõimelist töötasu. Suur kaadri voolavus on lavastusi ettevalmistava ning etendusi teenindava tehnilise personali osas.
- Teatrite töökeskkonna kaasajastamine. Sobivate ruumide puudus või selge vajadus laieneda piiravad nii eraõiguslike kollektiivide kui ka näiteks Tallinna Linnateatri arenguvõimalusi, rääkimata lihtsalt halvas seisukorras olevatest teatrimajadest.
- Riigil puudub eraõiguslikele väiketeatritele, projektiteatritele ja vabakutselistele loovisikutele nende erivajadusi arvestav eraldiseisev riigipoolne toetussüsteem.

Olulisemad tegevused:

- Koostöös kultuurivaldkonna esindus- ja arendusorganisatsioonidega kultuuripoliitika põhialuste uuendamine.
- Loovisikute sotsiaalsete garantiide suurendamine.
- Professionaalse kunsti kättesaadavuse parandamine maapiirkondades.
- Eraõiguslike väiketeatrite, projektiteatrite ja etenduskunstide alaste vabakutseliste loovisikute kompetentsuskeskuse SA Vaba Lava tegevuse toetamine.
- Riiklike teatrite juriidilise vormi ühtlustamine.
- Eesti kultuuriekspordi toetamine ja eesti kultuuri viimine rahvusvahelisele areenile.
- Kultuuriesindajate võrgustiku arendamine ja koostöö tihendamine valdkondlike info- ja arenduskeskuste ja kultuuriekspordi toetavate partneritega.
- Loovisikute liikuvuse alaste infoteenuste väljatöötamine.
- Loomemajanduse arenguks soodsate tingimuste loomine, sh loomemajanduse meetmete väljatöötamine kultuuriministeeriumi eestvedamisel EL tõukefondidest 2014-2020.

Hetkeolukord

PÕHIANDMETE ÜLEVAADE

Eesti teatrisüsteem koosneb kutselistest riigi-, munitsipaal- ja erateatritest ning ulatuslikust kooli- ja harrastusteatrite võrgustikust. Etendusasutuste tegevust reguleerivad Etendusasutuse seadus (RTI 2003, 51, 353) ja Rahvusoperi seadus (RTI 1997, 93, 1558). Etendusasutuse seadus sätestab etendusasutuse mõiste ning etendusasutuse tegevuse korraldamise ja rahastamise alused. Rahvusoperi seadus on oma sätete sisult identne Etendusasutuse seadusega.

Riik toetab teatritegevust teatri omandivormist olenemata, eesmärgiga hoida teatrikülastuste koguarvu vähemalt 800 000 külastuse tasemel aastas ja keskmist piletihinda mitte üle 1% riigi keskmisest palgast. Ministeeriumi eelarvest jagatava raha toel antakse aastas keskmiselt 4600 etendust, valmib keskmiselt 160 uuslavastust, tööd saab koosseisulisena üle 1700 inimese ja teenindatakse ligikaudu 1 miljon külastajat.¹

Regulaarset ülevaadet eesti etenduskunstidest annavad Eesti teatri ülevaatefestival Draama ning biennaalina korraldatav Uus Tants. Lisaks toimuvad rahvusvahelised teatريفestivalid Baltoscandal, Augusti TantsuFestival, „Talveöö unenägu“, „Monomaffia“, NoTaFe, Jõhvi Balletifestival „Kuldne Mask“ Eestis, Tallinn Teater Treff ja ASSITEJ poolt korraldatav NB Festival ning väiksemad eraalgatuslikud laste- ja harrastusteatrite festivalid.

Etenduskunstide valdkonna eestkoste- ja katusorganisatsioonideks on töövõtjaid esindav Eesti Teatriliit, tööandjaid esindav Eesti Etendusasutuste Liit, valdkondlik teabe- ja arenduskeskus Eesti Teatri Agentuur, Eesti Tantsunõukogu, ASSITEJ ja Eesti Harrastusteatrite Liit. Aktiivselt osaletakse Teenistujate Ametiliitude Keskorgansatsiooni TALO, Eesti Tööandjate Keskliidu, Eesti Kutsekoja ja Eesti Kultuuri Koja töös, samuti kuulutakse rahvusvahelistesse koostöövõrgustikesse Euroopa Etenduskunstide Tööandjate Liitude Liiga/PEARLE*, Opera Europa, ENICPA, Rahvusvaheline Teatriinstituut ITI jne.

MEIE TUGEVUSED

1. Kultuurisektoril, sh etenduskunstidel on ühiskonna väärtuste kujundamisel ja rahvuskultuuri säilimise tagamisel oluline roll, mis on sätestatud ka Eesti Vabariigi põhiseaduse preambulas.
2. Etenduskunstidel on Eesti kultuuriruumis hea maine, mida tõendab ka suur külastatavus.
3. Valdconda iseloomustab nii struktuuriline kui loominguline mitmekesisus, millele aitavad kaasa Eest Kultuurkapitali ja Eesti Teatriliidu poolt välja antavad teatri aastaauhinnad.
4. Etenduskunstide valdkonnal on hästi toimiv struktuur riigi, kohaliku omavalitsuse ja erasektori etendusasutustest ning eestkosteorganisatsioonidest.
5. Etenduskunstide riigipoolne finantseerimine lähtub tööandjate, töövõtjate ja avaliku sektori kokkulepetest

¹ Alates 2004. aastast annab Eesti Teatri Agentuur välja iga-aastaseid teatristatistika kogumikke (vt Lisa 1).

rahastamise aluste osas.

6. Etenduskunstide valdkonnas töötavad pühendunud ja võimekad professionaalid.
7. Süsteemne, struktureeritud ja laiapõhjaline haridusmaastik tagab etenduskunstide jätkusuutlikkuse.
8. 2004. aastast publitseeritav Eesti teatristatistika annab põhjaliku ja pädeva ülevaate etenduskunstide olukorrast ja arengutest, võimaldades argumenteerimisel ja otsustamisel tugineda faktidele.
9. Etenduskunstide valdkonna eestkosteorganisatsioonide osalemine rahvusvahelistes võrgustikes aitab suunata Euroopa Liidu seadusandlust ja poliitikat etenduskunstide arenguks vajalikus suunas.
10. Eesti keele ja kultuuri säilimise tagamise nimel tähtsustab etenduskunstide valdkond omadramaturgiat, milleks korraldatakse alates 1996. aastast näidendivõistlusi.

MEIE NÕRKUSED

1. Etenduskunstide valdkonna palgatase on madal, töotajaid vähe motiveeriv ning mitmete erialade puhul tööturul konkurentsivõimetu, sealjuures puuduvad vabakutselistel sotsiaalsed garantiid.
2. Valitseb ebaühtlane tööhõivepoliitika ja tööjõu rakendatuse tase, mida iseloomustavad spetsialistide üle- või alaproduktsioon ning ebaühtlane hõivatus. Valdtkonnas töö kaotanud inimeste ümberõpe nõuab lisakulutusi ning ei pruugi olla tulemuslik.
3. Etendusasutuste finantseerimisel puudub süsteem ja seadusandlik baas kohalike omavalitsuste ja erasektori vahendite eraldamisel.
4. Etendusasutuste järjest suurenev omatulu teenimise kohustus ja töötamine kvantitatiivsete näitajate nimel avaldab survet loomingulistele valikutele ja publikuharimisele.
5. Projektipõhiselt töötavatel eraetendusasutustel puudub stabiilsus ja jätkusuutlikkus, mistõttu muutused majanduskeskkonnas võivad ohtu seada etenduskunstide valdkonna loomingulise ja struktuurse mitmekesisuse.
6. Etendus- ja haridusasutuste aegunud taristu (nt materiaaltehniline baas) ja vähene koostöö pärsivad valdkonna arengut.
7. Etenduskunstid pole kõigis Eesti regioonides võrdselt kättesaadavad.
8. Valdtkonna välisuhtluse ja turustamise võimekus on ebaühtlane.
9. Pakutavate laste- ja noortelavastuste vähene variatiivsus ja nn mustad trupid mõjutavad negatiivselt tulevaste teatrikülastajate arvu ja maitse-eelistusi.
10. Kultuurikajastuste mahu vähenemine meedias ja ebaühtlase tasemega kriitika pärsib elanikkonna huvi süva- ja omakultuuri vastu ning toob kaasa kunstiteadliku ja nõudliku publiku arvu vähenemise.

KESKKONNA VÕIMALUSED

1. Poliitilised mõjutegurid: tugevnev kodanikuühiskond soodustab avaliku ja erasektori koostööd, võimaldades ka etenduskunstide valdkonnal varasemast enam kaasa rääkida valdkonda ja laiemalt ühiskonda puudutavatel teemadel.

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

2. Majanduslikud mõjutegurid: innovatsioonikeskse majanduse esiletõus võimaldab loovisikute kompetentsi suuremat kasutamist väljaspool kultuurivaldkonda; turismi- ja immigratsioonipoliitika suurendab kultuuritarbimist ja -osalust; tõukefondide vahendite kasutamine Euroopa Liidu eelarveperioodist 2014–2020 võimaldab etendusasutustel parandada taristut ja kasvatada ekspordipotentsiaali.
3. Sotsiaalsed mõjutegurid: elanikkonna vananemine ja muutunud käitumistavad võimaldavad ka etenduskunstide valdkonnal laiendada pakutavaid vaba aja veetmise viise.
4. Tehnoloogilised mõjutegurid: tehnologiseerumine loob uusi võimalusi etenduste vahendamiseks; infotehnoloogia areng aitab etendusasutustel kokku hoida reklaami, piletimüügi, lavastustehnika jne kulusid.
5. Seadusandlikud mõjutegurid: maksusüsteemi muudatused soodustavad sponsorst, metseenlust ja investeeringuid, tuues kultuurivaldkonda lisarahastust.
6. Keskkondlikud mõjutegurid: regionaalne tasakaalustatus kas haldusreformi vmt tulemusena tagab kultuuri laialdase kättesaadavuse Eestis ja kohalike omavalitsuste investeeringud kultuurisektorisse.

KESKKONNA OHUD

1. Poliitilised mõjutegurid: riigipoliitika peab kõige aluseks majanduselu ning keskendub selle ergutamisele, sealjuures jääb kultuur kõrvaliseks ja vähetähtsaks valdkonnaks seades pikas perspektiivis küsimuse alla ka eesti rahvuse säilimise.
2. Majanduslikud mõjutegurid: väliskeskkonna šokid (ülemaailmne majanduskriis vmt) mõjutavad tugevalt Eesti avatud majandust, sh ka etenduskunstide olukorda ning süveneva majandusliku ebavõrdsuse ja ühiskonna kihistumise tulemusena muutub kultuuritarbimine privileegiks.
3. Sotsiaalsed mõjutegurid: demograafilised arengud nagu rahvastiku vähenemine, elanikkonna vananemine, kvalifitseeritud tööjõu lahkumine, „ajude äravool“ ja noorte emigreerumine pärsivad etenduskunstide elujõulisust ja arengut.
4. Seadusandlikud mõjutegurid: maksukeskkond (käibemaksu soodusmäära kaotamine jne) ei soosi etenduskunstide omatulude teenimist ja isemajandamist.
5. Tehnoloogilised mõjutegurid: uued tehnoloogiad kutsuvad esile digitaalse ja kultuurilise lõhe süvenemise eri elanikkonnarühmade vahel, mis võivad seada ohtu publiku järelkasvu etenduskunstide valdkonnas.
6. Keskkondlikud mõjutegurid: Eesti riigil pole võimalik investeerida kultuurivaldkonna taristusse, mistõttu käesoleval perioodil teatrite kinnisvara arendamise plaanid ei realiseeru.

Eesmärgid ja tegevused²

	Loomine	Tootmine	Vahendamine	Juurdepääs
Mitmekesisus	1. Kõigil loojail on võimalus eneseteostuseks etenduskunsti erinevais valdkondades.	2. Suureneb omandivormiline mitmekesisus ja etendusasutuste vaheline koostöö.	3. Eesti kultuurikajastus on asjakohane ja meediaruumis kesksel positsioonil.	4. Etenduskunste kättesaadavus on tagatud üle Eesti kõigile vaatajarühmadele.
Regionaalsus	5. Suureneb loominguliste koosseisude mitmekesisus ning valdkondade ülene ja rahvusvaheline koostöö.		6. Välja on kujunenud valdkondlik tugistruktuur Eesti etenduskunste ühisturunduse ning välissuhtluse koordineerimiseks.	
Rahastus	7. Loovisikud on ühiskonnas väärtustatud ja sotsiaalselt kindlustatud.	8. Etenduskunste finantseeritakse stabiilselt nii riigi, kohalike omavalitsuste kui erasektori poolt ning finantseerimise alused on selged ja läbipaistvad.		
Haridus	9. Välja on kujunenud valdkonna ja ühiskonna vajadusi arvestav loominguliste, tehniliste ja administratiivtöötajate ettevalmistamise süsteem nii kõrg-, kutse- kui täiendõppe tasandil.		10. Publiku harimise tulemusena suureneb teadliku ja kunstinõudliku publiku hulk.	<i>vt Haridus: Loomine, Tootmine</i>

Eesmärk 1: Kõigil loojail on võimalus eneseteostuseks etenduskunsti erinevais valdkondades.

Eesmärgi saavutamist mõõtvad andmed:

- Õpitud erialal töötavate spetsialistide osakaal
  - Kunstiliste juhtide konkursside korraldamine printsiibina vähemalt riigi- ja munitsipaaletendusasutustes.
  - Residentuuriprogrammide loomine etendusasutuste juurde.
  - Algupärase dramaturgia ostmise riigipoolne toetamine Eesti Teatri Agentuuri kaudu.
  - Kõikidele teatriliikidele võrdsete positsioonide tagamine etenduskunsti valdkonnas.

Eesmärk 2: Suureneb omandivormiline mitmekesisus ja etendusasutuste vaheline koostöö.

Eesmärgi saavutamist mõõtvad andmed:

- Erinevad omandivormid
- Erinevate finantsallikate osakaalud etendusasutuste tulubaasis
- Koostööprojektide arv
  - Etendusasutuste koostöö- ja tegutsemisvormide mitmekesistamine (nt repertuaariteatrite juures tegutsevad inkubaatorid projektiteatritele, vaba lava printsiibil tegutsevad teatrimajad ja agentuurid jne) ja etendusasutuste funktsioonide laiendamine (nt teater kui õppeasutus, sotsiaalpartner jne).
  - Etendusasutustevaheline lavastuste ettevalmistamiseks vajalike ressursside senisest suurem jagamine (nt ühine töötubade, ladude või kostüümide süsteem jne).
  - Riiklike vahendite toel etenduskunstimfestivalide (Draama, Balti Teatri Festival, Tallinn Teater Treff, Uus Tants, Baltcoscandal, Talveöö unenägu, Augusti TantsuFestival, NoTaFe, NB Festival jne) ning harrastus- ja kooliteatrite festivalide korraldamine.
  - Eestis korraldatavate festivalide koostöö suurendamine (kalendri kooskõlastamine, ühisturundus, ühissuhted jne).

Eesmärk 3: Eesti kultuurikajastus on asjakohane ja meediaruumis kesksel positsioonil.

Eesmärgi saavutamist mõõtvad andmed:

- (Kultuuri)väljaannete arv
- Kajastuste arv
  - Etendusasutuste ning praktikuid ja teoreetikuid koolitavate õppeasutuste vahelise koostöö soodustamine (prooviprotsesside vaatlemine, praktiliste ainete õpetamine teoreetikutele ja teoreetiliste ainete õpetamine praktikutele jne).
  - Etenduskunsti teoste salvestamine ja edastamine ning etenduskunsti valdkonna erisaadete tootmine (Eesti Rahvusringhääling jne).
  - Kultuuriväljaannete jätkuv riiklik toetamine.

Eesmärk 4: Etenduskunsti kättesaadavus on tagatud üle Eesti kõigile vaatajarühmadele.

Eesmärgi saavutamist mõõtvad andmed:

- Teatrite ja etenduste regionaalne jaotumine (ligipääs 50 km ulatuses)
- Tehnilise baasiga etenduspaikade arv ja jaotumine
  - Koostöö tihendamine kohalike omavalitsuste ja nende katusorgansatsioonidega, et senisest enam tähtsustada etenduskunsti rolli kogukonna identiteedi looja ning piirkonnale lisaväärtuse andjana

- Kontaktvõrgustiku loomine (nt Rahvakultuuri Keskuse juurde) maakondades töötavate kultuurikorraldajatega, kultuurinõunikega ning regionaalsete keskustega, et soodustada etenduste andmist ja investeringuid maapiirkondades.
- Maapiirkondade saalide materiaal-tehnilise baasi parendamine.
- Lisafinantseeringute leidmine etenduskunsti viimiseks maapiirkondadesse - programmi Teater maale ja heategevusprojekti Aitan Lapsi arendus, Eesti Kultuurkapitali spetsiaalsed stipendiumid jne.
- Väljasõiduetenduste osakaalu suurendamine teatrite repertuaarides.
- Ringreisiteatri kui institutsioon loomine etenduskunsti kättesaadavuse parandamiseks maapiirkondades.
- Energiasäästlike teatribusside abil maapiirkondade publikule transpordi korraldamine teatritesse.
- Puuetega inimestele ligipääsu tagamine etenduskunstile.
- Välisriikidel on tõlketehnikate abil võimalus saada osa eestikeelsetest lavastustest.
- Etendusasutused lähtuvad piletihindade väljatöötamisel eesti keskmisest palgast ja regionaalsest palgatasemest.
- Sooduspiletite pakkumine õpilastele, tudengitele ja pensionäridele ning heategevuse korras vähekindlustatud lastele.

Eesmärk 5: Suureneb loominguiliste koosseisude mitmekesisus ning valdkondade ülene ja rahvusvaheline koostöö.

Eesmärgi saavutamist mõõtvad andmed:

- Rahvusvaheliste projektide osakaal kogulavastustest
- Loovtöö netoeksport
- Valdkondadevaheliste koostöölavastuste arv
  - Professionaalide ja harrastajate koostöö.
  - Loomestudiote ja rahvusvaheliste residentuuride loomine.
  - Koostöö suurendamine rahvusvaheliste etenduskunsti ja organisatsioonidega (külalislavastajad, rahvusvahelised trupid, välisfestivalide külastamine jne).
  - Suurendatakse Euroopa Liidu toetusega projektide omaosaluse kompenseerimist Kultuuriministeeriumi programmist.
  - Etenduste andmine eesti kogukondadele välismaal.
  - Eesti etenduskunsti tutvustamiseks ühise lava loomine väljaspool Eestit (nt Soomes).

Eesmärk 6: Välja on kujunenud valdkondlik tugistruktuur Eesti etenduskunsti ühisturunduse ning välissuhtluse koordineerimiseks.

Eesmärgi saavutamist mõõtvad andmed:

- Rahvusvaheliste projektide arv
- Eesti lavastuste külastuste arv välismaal
- Loovtöö eksport
- Eesti dramaturgia autoritasude kogumaht välismaalt
  - Eesti Teatri Agentuuri algatusel Eesti etenduskunsti ühisturunduse läbiviimine väljaspool Eestit.
  - Etendusasutuste jaoks väliskontaktide andmebaasi koostamine.
  - Etenduskunsti valdkondliku ekspordiplaani koostamine Eesti Teatri Agentuuri Etenduskunsti ekspordiplaan aastani 2020 põhjal, et koordineerida Välisministeeriumi, Kultuuriministeerium ning Eesti Instituudi koostööd.

- Etenduskunstide valdkonna katusorganisatsioonide osalemine rahvusvahelistes võrgustikes eesmärgiga mõjutada Euroopa Liidu seadusandlust ja poliitikat etenduskunstidele vajalikus suunas jne.
- Riigipoolsete kultuurikontaktide loomine väljaspool Euroopat (Ladina-Ameerika, Aasia jne).

Eesmärk 7: Loovisikud on ühiskonnas väärtustatud ja sotsiaalselt kindlustatud.

Eesmärgi saavutamist mõõtvad andmed:

- Kõrgharidusega töötajate alampalga ja vabariigi keskmise palga suhe
- ETA algupärandite ostusumma
  - Vabakutseliste loovisikute sotsiaalse kaitstuse kindlustamine ja seadusandliku baasi loomine.
  - Valdkonna töötajate teatrikülastuste vabastamine erisoodustusemaksust.
  - Töövõtjate huvide esindamine ja kaitsmine eestkosteorganisatsiooni Eesti Teatriliidu poolt läbirääkimistes riigi, kohalike omavalitsuste ja tööandjaid esindavate organisatsioonidega.
  - Autori- ja esitajaõiguste vahendamine ja huvide kaitsmine.

Eesmärk 8: Etenduskunste finantseeritakse stabiilselt nii riigi, kohalike omavalitsuste kui erasektori poolt ning finantseerimise alused on selged ja läbipaistvad.

Eesmärgi saavutamist mõõtvad andmed:

- Finantsallikate arv
- Kogutoetuste maht etenduskunstide valdkonnas võrreldes kultuurivaldkonnaga
- Kultuurivaldkonna protsent riigieelarvest (soovitav seisund 2% SKPst)
  - Eestkosteorganisatsioonid on valdkonna rahastamise läbirääkimistes riigile ja kohalikele omavalitsustele võrdseks partneriks.
  - Riikliku tegevustoetuse eraldamisel erinevais omandivormis tegutsevatele etendusasutustele lähtutakse Eesti Teatriliidu, EETEALi ja Kultuuriministeeriumi koostöös välja töötatud ja ennast praktikas õigustanud AITA-põhisest rahastamismudelitest ning halduskulude 100% toetamisest ruutmeetripõhiselt. Samuti järgitakse töötasu kokkuleppeid kutseühingute ja Vabariigi Valitsuse vahel.
  - Teatrite riigipoolse rahastamise otsused tehakse 3-5-aastaste perioodidena, mida seotakse riigiosalusega etendusasutuste kunstiliste juhtide valimisperioodiga.
  - Riik finantseerib eriprogrammide alusel eesti teatrikunsti tutvustamist välismaal (sh teatrite tegevustoetusest kindel protsent välissuhtluse arendamiseks) ning regionaalpoliitilistest prioriteetidest lähtuvalt teatrite etendusi väljaspool statsionaari.
  - Erasektori ja kohalike omavalitsuste vahendite kaasamine ning vajalike seadusemuudatuste (nt tulumaksuseadus, käibemaksuseadus, haldusreform) initsieerimine.
  - Etendusasutuste materiaalne-tehniline baasi vajaduste kaardistamine ning koostöös Kultuuriministeeriumiga järgmise kolmekümne aasta etenduskunsti valdkonna investeringukava koostamine koos investeerimisobjektide nimekirja ja ajakavaga.
  - Etenduste andmiseks sobivate saalide kaardistamine Eestis, lähtudes Eesti Teatri Agentuuri statistika andmebaasist.
  - Riik ja kohalikud omavalitsused investeerivad vastavalt võimalustele etendusasutuste taristusse, kasutades selleks tõukefondide eraldisi jne.

Eesmärk 9: Välja on kujunenud valdkonna ja ühiskonna vajadusi arvestav loomingu- ja tehniliste ja administratiivtöötajate ettevalmistamise süsteem nii kõrg-, kutse- kui täiendõppe tasandil.

Ee

- Haridusasutuste arv
- Etenduskunstidega seotud õppekavade arv
- Õpitud erialal töötavate spetsialistide osakaal
  - Jätkatakse teatrite tehniliste töötajate erialalise kompetentsi vastavusse viimist rahvusvaheliste kutseõuetega täiendkoolituste ning kutseksamite korraldamise kaudu. Koostöös Kutsekoja, Teatriliidu ja EETEALiga kinnitatakse teatriametite klassifikaator kasutamiseks kõikides etendusasutustes.
  - Õppeteatrit ehk hästi funktsioneeriva õppeotstarbelise teatrilava loomine Tallinna, mis toimiks iseseisva asutusena etenduskunste õpetavate kõrgkoolide teenindamiseks.
  - Minnakse tagasi nelja-aastasele bakalaureuseõppele kõigil etenduskunsti erialadel, mis vastab paremini etenduskunstide õpetamise spetsiifikale ning võimaldab ühtlustada koolide õppekavasid. Kaheaastane magistrantuur on erioskuste põhjalikumaks omandamiseks ning praktiliste ja teoreetiliste teadmiste ühendamiseks.
  - Üldainete valik ning õpetamismetoodikad muudetakse sobivaks etenduskunstide õpetamise spetsiifikale, milleks suurendatakse ülikoolidevahelist koostööd vastastikku tudengitele üld- ja valikainete pakkumisel ning (integreeritud) õppekavade koostamisel.
  - Eesti ja välisülikoolide ning valdkonna esindajate koostöös töötatakse välja täiendkoolituste õppekavad.
  - Kõrgkoolide kujunemine kompetentsi- ja arengukeskusteks, pakkudes elukestvat õpet jne.
  - Haridusasutuste koostöö jätkumine etendusasutustega diplomilavastuste väljatoomisel.
  - Koos Tööinspektsiooni ja Sotsiaalministeeriumiga koostatakse teatri kõikide erialade ohutusnõuded.

Eesmärk 10: Publiku harimise tulemusena suureneb teadliku ja kunstinõudliku publiku hulk.

Eesmärgi saavutamist mõõtvad andmed:

- Publikuharimise programmid etendusasutustes
- Kirjastatud etenduskunstide alase teoste arv
- Kooli- ja harrastusteatrite ning -festivalide arv
- Küllastajate žanriline jaotumine
  - Üldhariduskoolidesse teatri- ja draamaõppe sisseviimine, milleks valmistatakse kõrgkoolides lisaerialade omandamise kaudu ette teatripedagooge.
  - Kvaliteetsete lastelavastuste andmine lasteaedades.
  - Tähtsustatakse laste- ja noorteatrit ning harrastus- ja kooliteatrite rolli publiku järelkasvu tagamisel. Suurema avaliku tähelepanu jaoks antakse välja erinevaid auhindu ja suurendatakse riiklikku finantseerimist (grandid lastelavastuste väljatoomiseks jne).
  - Luuakse pidev ja riigi poolt doteeritud süsteem teatrite külalissetenduste andmiseks haridusasutustes üle Eesti (nn „Teater kooli“, heategevusprojekt Aitan Lapsi jne).
  - Kunstinõudliku publiku arvu kasvatamiseks korraldatakse rahvusvahelisi teatrifestivale.
  - Maailmateatri olulisemate lavastuste pakkumine aastaringselt eesti teatritavaatajale.
  - Loovmajanduse arendamine (sh loovuskoolituste pakkumine) teistele sektoritele.
  - Eesti Kultuurkapitali kaudu eraldataval riiklikul rahastamisel ja Eesti Teatriliidu sisulisel korraldamisel jätkatakse Eesti teatri aastaauhindade väljaandmist ning tagatakse teatrilase kvaliteetse erialakirjanduse plaanipärane tellimine ja kirjastamine.
  - Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi jätkuv toetamine ja arendamine.

Lisa 1: Teatristatistika koondtabelid 2004–2011**Uuslavastused ja kogu repertuaar (statistikas osalevate teatrite arv)**

	2004 (21)	2005 (22)	2006 (26)	2007 (30)	2008 (26)	2009 (28)	2010 (29)	2011 (34)
Uuslavastused	121	155	172	164	157	153	173	190
Kogu repertuaar	326	352	408	414	400	401	417	464

Etenduste koguarv

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Etendused	3 913	4 237	4 655	4 765	4 635	4 731	4 593	5 012

Külastused ja müüdnud piletid

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Müüdnud piletid			848091	951 883	924757	822061	841 030	840 856
0-piletid			74 223	70 193	58 388	51 741	58 870	167 449
Külastused	912085	799260	922314	1022076	983145	873802	899 900	1008305

Piletiga külastuse keskmine maksumus sihtrühmiti (eurodes)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Väikelapsed	2,17	2,56	3,26	3,77	3,51	3	3
Lapsed	2,94	4,15	5,11	5,62	5,69	5,69	5
Teismelised		4,15	4,15	5,11	5,24	9,9	8
Noored	4,22	8,76	9,27	10,8	9,4	8,24	11
Täiskasvanud	6,77	7,99	8,88	9,84	9,52	9,27	10

Etenduste arv maakondades ja teatrilinnades

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tallinn	2180	2325	2477	2461	2284	2478	2428	2614
Tartu	364	518	507	573	567	527	580	618
Pärnu	245	220	249	236	317	253	233	264
Rakvere	111	144	203	223	250	252	255	258
Viljandi	184	189	191	229	203	353	216	231
Kuressaare			49	53	61	48	60	54
Harjumaa	79	116	176	176	196	139	109	151
Hiiumaa	8	21	9	13	13	7	26	35
Ida-Virumaa	384	275	288	274	233	275	225	265
Jõgevamaa	21	40	33	30	28	24	16	20
Järvamaa	35	34	59	36	76	39	28	27
Läänemaa	33	41	50	50	31	31	11	63

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

Lääne-Virumaa	73	38	38	61	33	22	32	53
Põlvamaa	14	22	23	17	16	13	9	23
Pärnumaa	10	25	18	25	19	12	17	53
Raplamaa	12	23	23	25	28	37	25	25
Saaremaa	51	45	28	27	14	11	12	16
Tartumaa	20	25	22	21	29	40	25	22
Valgamaa	27	23	37	26	31	17	17	26
Viljandimaa	40	72	19	17	16	14	20	9
Võrumaa	22	41	63	81	75	48	56	58

Külastused maakondades ja teatrilinnades

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tallinn	505573	354199	441675	491760	434539	441375	488064	529233
Tartu	144875	173492	157463	164584	191909	151427	144635	157926
Pärnu	60473	52238	57753	56969	74045	56793	58848	65744
Rakvere	17158	28930	37320	44545	51082	45558	43451	44480
Viljandi	50735	53389	48008	64350	10762	51623	40623	50618
Kuressaare			6657	9434	11245	8939	9934	8313
Harjumaa	20868	28911	31459	45068	36780	19875	18600	21092
Hiiumaa	2006	2639	1715	2184	2589	812	3194	3696
Ida-Virumaa	41097	34042	30549	31373	18924	29173	30376	25079
Jõgevamaa	4713	6446	5240	4513	4854	3165	2506	1872
Järvamaa	8028	5935	21941	17383	27069	11096	4282	5656
Läänemaa	7388	4676	12231	9630	5390	3922	1726	7994
Lääne-Virumaa	7319	4778	4826	12657	4336	2514	3208	8961
Põlvamaa	4940	3829	5312	3962	2497	2045	1119	10766
Pärnumaa	1311	4797	1277	4168	2076	1318	1147	8855
Raplamaa	3250	3668	3785	4642	3823	5025	3396	3075
Saaremaa	10130	8184	5263	5220	2050	947	1330	1127
Tartumaa	7065	3515	2154	2593	12314	12195	6697	2762
Valgamaa	5887	5732	7025	4597	6478	2774	3512	5114
Viljandimaa	4172	4918	2127	2047	2357	1385	3648	750
Võrumaa	5097	14942	16484	13255	12389	6411	5574	8919

Lisa 2: Tegevuskava 2013³

Lisa 3: Aruengukava aruteludel osalejad

1	Heidi	Aadma
2	Jaak	Allik
3	Triinu	Aron
4	Lilja	Blumenfeld
5	Andres	Dvinjaninov
6	Luule	Epner
7	Peeter	Jalakas
8	Jaanika	Juhanson
9	Eda	Kaljo
10	Jarmo	Karing
11	Ott	Karulin
12	Katre	Kasmel
13	Margus	Kasterpalu
14	Vahur	Keller
15	Maret	Kukkur
16	Monika	Larini
17	Tõnu	Lensment
18	Eva-Liisa	Linder
19	Ain	Lutsepp
20	Siim	Maaten
21	Märt	Meos
22	Aarne	Mägi
23	Raido	Mägi
24	Katrin	Nielsen
25	Renee	Nõmmik
26	Kaarel	Oja
27	Rein	Oja
28	Tiina	Ollesk
29	Kristiina	Oomer
30	Maret	Oomer
31	Riina	Oruaas
32	Reet	Palis
33	Toomas	Peterson
34	Paul	Piik
35	Raivo	Pöldmaa
36	Kaido	Rannik
37	Priit	Raud
38	Gert	Raudsep
39	Peeter	Raudsepp
40	Tiina	Rebane
41	Kristiina	Reidolv
42	Ain	Roost
43	Marion	Ründal

pdfMachine**Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!**

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

44	Katrin	Saks
45	Anneli	Saro
46	Jorma	Sarv
47	Hillar	Sein
48	Tiia	Sippol
49	Joonas	Tartu
50	Marika	Tint
51	Tamur	Tohver
52	Aare	Toikka
53	Hedi-Liis	Toome
54	Aarne	Valmis
55	Mirjam	Vigonskaja
56	Riina	Viiding
57	Annika	Üprus

Kasutatud kirjandus

- Eesti Kultuurkapitali arengusuunad aastateks 2012-2015
- Eesti kultuurpoliitika põhimõisted ja suundumused 2012
- Eesti riigi kultuuripoliitika põhialused 1998
- Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21“
- Eesti teatristatistika
- Kodanikuühiskonna arengukava 2011-2014
- Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“
- Kultuuriministeeriumi arengukava aastateks 2013-2016
- Rahvastikupoliitika alused 2009-2013

Valdkondlike arengukavade ja arutelude põhjal kokku kirjutanud:
Kristiina Reidolv ja Ott Karulin
2012

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!